

ВІДГУК

офіційного опонента доктора педагогічних наук професорки

Сіданіч Ірини Леонідівни

на дисертаційну роботу **Лю Мейхуань**

«Управління формуванням духовної культури майбутніх учителів у закладі вищої освіти (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки)»

представлену на здобуття наукового ступеня доктора філософії з галузі знань 01 – «Освіта» за спеціальністю – 011 «Освітні, педагогічні науки

Дисертація Лю Мейхуань присвячена актуальній науковій проблемі. Ознайомлення з її змістом сприяє розумінню витоків складних суспільних процесів в сучасній Китайській Народній Республіці. Дисертація є теоретико-експериментальним дослідженням проблеми управління формуванням духовної культури майбутніх учителів у закладі вищої освіти (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки).

Актуальність дисертаційної роботи детермінована потребами суспільства Китайської Народної Республіки у духовному відродженні та зміцненні морально духовного та культурного виховання підростаючого покоління. Актуалізується значущість проблеми об'єктивною потребою суспільства КНР у вищому рівні розвитку духовної культури майбутніх фахівців музичного мистецтва, яка формується на єдності духовних цінностей, інтелектуальних здібностей, моральних та технологічних компонентів духовної культури, реальним станом підготовки патріотичного настрою майбутніх фахівців музичного мистецтва, орієнтованим на виховання духовної культури та функціональної готовності випускників університетів до професійної діяльності на території Китаю та України.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Слід зазначити, що дослідження виконано в межах комплексної теми кафедри педагогіки, іноземної філології та перекладу «Управління формуванням професійних компетентностей майбутніх фахівців в умовах інформаційного полікультурного освітнього простору» (Державний реєстраційний номер 0120U104231, 2020–2023 р.). Тему дисертації затверджено вченою радою ХНЕУ ім. Семена Кузнеця (протокол № 2 від 21.10.2019 р.).

Вивчення представленого на опанування дослідження Лю Мейхуань дозволяє стверджувати, що мета, поставлені завдання на різних етапах наукового дослідження, об'єкт і предмет, гіпотеза дослідження є логічно узгодженими та коректно сформульованими. Відповідно до об'єкта, предмета та мети дослідження було висунуто таку гіпотезу: визначення основних організаційно-педагогічних умов та структурних елементів процесу управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва, створення на цій основі структурно-функціональної моделі забезпечить оптимальний рівень управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах Китайської Народної Республіки, що у свою чергу, буде мати позитивний вплив на вдосконалення професійної підготовки студентів та підвищення рівня сформованості духовної культури в умовах закладу вищої освіти.

Достовірність результатів дослідження Лю Мейхуань досягнуто шляхом застосування теоретичних і дослідно-експериментальних методів наукового дослідження; науковий апарат дисертації здобувачка подала на належному науковому рівні згідно з логікою дослідження. Джерельну базу дослідження складають різні типи писемних джерел (опубліковані та неопубліковані), метод системного аналізу філософської, психолого-педагогічної та методичної літератури для теоретичного узагальнення основних підходів до розв'язання проблеми управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва; метод моделювання як основа для розроблення та впровадження в освітній процес відповідної моделі.

Наукова новизна результатів дослідження полягає в тому, що *вперше*:

- розроблено інструментарій визначення ефективності впровадження моделі управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва в закладі вищої освіти (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки);

- створено та теоретично обґрунтовано структурно-функціональну модель управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва в закладі вищої освіти (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки);

- визначено технологію застосування структурно-функціональної моделі управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва в закладі вищої освіти (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки).

Уточнено: визначення понять «професійна компетентність студента майбутнього вчителя музичного мистецтва»; «професійна компетентність викладача музичного мистецтва» та поняття інтеграції професійної підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в закладі вищої освіти; зміст структурних компонентів управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва в закладі вищої освіти; фактори, критерії та показники формування духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва в закладі вищої освіти; *подальшого розвитку* дістали: організаційно-педагогічні умови формування духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва в закладі вищої освіти (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки).

Практичне значення одержаних результатів полягає у тому, що фактичний матеріал і теоретичні висновки дисертаційної роботи, методичні рекомендації щодо впровадження структурно-функціональної моделі управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва в закладі вищої освіти КНР зможуть бути використані педагогами науковцями, яких цікавлять сучасні підходи щодо музично-педагогічної діяльності викладача музичного мистецтва як орієнтир удосконалення професійної підготовки та формування духовної культури студентів в умовах закладу вищої освіти.

Основні положення і результати дослідження **впроваджено** в освітній процес Сичуаньського коледжу мистецтв і наук (протокол засідання від 2023.05.23) та Сичуаньського університету мистецтв і науки Китайської Народної Республіки (протокол засідання від 2023.05.23, довідка № 20230510); Комунального закладу освіти «Харківська спеціалізована школа III ступенів № 109» Харківської міської ради Харківської області (Довідка № 171 від 05.07.2023).

Апробація результатів дисертації. Теоретичні та практичні результати дослідницького пошуку відображено у доповідях на науково-практичних конференціях, семінарах різного рівня:

- міжнародних: «Китайська цивілізація: традиції та сучасність» (China, 2020), «Сучасні тенденції та чинники розвитку педагогічної діяльності та психологічні науки»(China, 2021), «Science, innovations and education: problems and prospects» (Токіо, Японія, 2021), II Міжнародний науковий online-форум: «Адаптивні процеси в освіті» (Київ, Харків, Бердянськ, 2023);

- всеукраїнських: I Всеукраїнська міжгалузєва літня наукова online-школа з міжнародною участю «Адаптивне управління в освіті: цифрові виклики» (Харків, 2020), Всеукраїнська науково-практична online-конференція «Мережа шкіл новаторства України: розвиток професійної компетентності керівних, науково-педагогічних і педагогічних працівників у контексті реалізації післядипломної освіти» (м. Київ, 2022) «Економічний розвиток і спадщина Семена Кузнеця» (Харків, 2023).

Основні результати дослідження опубліковані в 16 публікаціях (з яких 5 – одноосібні), із них: 4 – статті у вітчизняних фахових наукових виданнях, 3 – статті в періодичних наукових виданнях інших держав, які входять до Організації економічного співробітництва та розвитку та Європейського Союзу (Республіка Польща), 9 – тези доповіді та матеріали наукових конференцій.

Характеристика основних положень роботи. Обґрунтованою та логічною є структура дисертації, яка презентована вступом, трьома розділами, висновками до розділів, ґрунтовними загальними висновками, списком використаних джерел (235 найменувань, із них 40 джерела іноземного походження найменування), змістовними додатками (4), що відповідає вимогам щодо дисертаційних досліджень цього рівня.

У вступі доведено актуальність дослідження, визначено мету, завдання, предмет, об'єкт та методи дослідження, розкрито наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, подано відомості про апробацію результатів дисертації та їх впровадження.

Мета і гіпотеза дослідження належно обґрунтовані і відповідають темі та дослідницькій позиції здобувачки, знаходяться в полі проблемно-наукового пошуку та відповідають логіці розв'язанню наукової проблеми.

Відповідно до мети сформульовані три взаємопов'язаних завдання у межах предмета дослідження. Аналіз поданих у дисертації завдань свідчить про системний характер їх конструювання та спрямованість на вирішення провідних аспектів цілісного розв'язання мети дослідження.

Аналіз методологічних основ рецензованої дисертації свідчить про ґрунтовний підхід здобувачки до вибудовування методологічного конструкту, у роботі обґрунтовано методологічні підходи та групи методів дослідження, що відповідають дослідженню такого типу.

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади формування духовної культури у майбутніх учителів у закладі вищої освіти» на основі аналізу наукових досліджень та джерел, нормативно-правових документів і практичного досвіду доведено, що проблема формування духовних цінностей та духовної культури є актуальною педагогічною проблемою, яка обумовлена тим, що в процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах Китайської Народної Республіки забезпечено оптимальний рівень управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва на прикладі Сичуаньського університету мистецтв і науки.

Автором конкретизовано і подано результати педагогічного аналізу заявленої наукової проблеми на належному науковому рівні; завдання розв'язані. Наукова новизна виконаного дослідження та його практичне значення достатньо переконливо висвітлено в тексті дисертації і презентовано здобувачкою у доповіді та презентації. Заслуговеє на увагу широка палітра джерельної бази, авторський підхід до відбору, систематизації та групування джерел за суспільно зумовленим і проблемним критеріями, що дало змогу підсилити характеристику взаємозв'язків між домінуючими парадигмами освіти та зміною духовно культурних тенденцій розвитку і особливостями формування духовної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва в закладі вищої освіти.

Дослідниця змістовно проаналізувала принцип інтеграції в процесі підготовки майбутніх учителів музичного мистецтва в університетах Китайської Народної Республіки (провінція Сичуань).

У другому розділі дисертації «Модель управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки) детально проаналізовані організаційно-педагогічні умови формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва, представлена структурно-функціональна модель управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки, провінція Сичуань) та охарактеризовано інструментарій визначення ефективності впровадження моделі управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки).

У третьому розділі дисертації «Експериментальна перевірка моделі управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки) заслуговує на увагу експериментальна перевірка моделі управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва та оцінка й узагальнення впровадження моделі управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва. Особливої уваги заслуговують методичні рекомендації щодо застосування моделі управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва.

Дисертаційна робота завершується ґрунтовними **висновками**, які відзначаються науковою новизною й достовірністю, логічно впливають зі змісту обґрунтованих теоретичних положень.

Разом із позитивною оцінкою змісту дисертації, рівня її виконання, вважаємо за необхідне надати такі **зауваження і побажання**:

1. Обґрунтовуючи актуальність проблеми дисертаційного дослідження, авторка виокремлює неузгодженості й науково-практичні потреби вирішення назрілих питань, за нашим баченням є потреба зробити наголос на тому, які вирішено нею в цьому дослідженні.

2. У науковій новизні авторка вказує, що уперше «розроблено інструментарій визначення ефективності впровадження моделі управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва в закладі вищої освіти (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки). Однак серед поставлених завдань така позиція відсутня, бажано було б її окреслити та відобразити у категоріальних визначеннях дослідження.

3. У тексті дисертації (дивитись підрозділ 2.2.) авторка вірно зосереджує увагу на модель формування духовної культури майбутнього вчителя музичного мистецтва в умовах інноваційного середовища кафедри (табл. 2.4). На нашу думку, бажано повніше представити взаємозв'язок першої моделі з другою структурно-функціональною моделлю управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки, провінція Сичуань).

4. Авторкою запропоновано авторське бачення визначення поняття «професійна компетентність майбутнього вчителя музичного мистецтва». Відповідно до теми дослідження рекомендуємо додати наявність управлінських знань, умінь і навичок до змісту поняття.

5. Цінним практичним напрацюванням з проблеми даного наукового дослідження стали б підготовлені у вигляді окремого видання методичні рекомендації викладачам закладів освіти з управління формуванням духовної культури у майбутніх учителів музичного мистецтва в закладі вищої освіти (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки) (на основі представлених в п.3.3. методичних рекомендацій, але із доповненням необхідними практичними матеріалами (анкетами, таблицями тощо).

6. У бібліографічному описі спостерігаються деякі порушення стандартних вимог, робота потребує коректорських правок і редагування, трапляються непоодинокі орфографічні, пунктуаційні, стилістичні огріхи, що порушують органіку наукового стилю.

Висловлені зауваження та побажання не зменшують наукової цінності здійсненого дослідження, матеріали якого засвідчують про наукову новизну, теоретичну та практичну значущість одержаних результатів, наукову зрілість

автора. У цілому дисертаційна робота Лю Мейхуань за змістом та формою є завершеним самостійним дослідженням.

Висновки. Науково-теоретичний аналіз основних положень дисертації та опублікованих праць її автора дає підстави для висновку, що дисертаційне дослідження Лю Мейхуань «Управління формуванням духовної культури майбутніх учителів у закладі вищої освіти (на прикладі університетів Китайської Народної Республіки)» є завершеною, самостійно виконаною цілісною науковою кваліфікаційною роботою, яка має наукову новизну, теоретичне і практичне значення, відповідає чинним вимогам, зокрема, «Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах)», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 23 березня 2016 р. № 261 (зі змінами); «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 р. № 44, а її авторка заслуговує на присудження ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки».

Офіційний опонент:

докторка педагогічних наук,
професорка, професорка кафедри педагогіки,
адміністрування і спеціальної освіти
Навчально-наукового інституту менеджменту
та психології Державного закладу вищої освіти
«Університет менеджменту освіти»
Національної академії педагогічних наук України

Ірина СІДАНІЧ

Підпис професорки кафедри педагогіки, адміністрування
і спеціальної освіти ННІМП
Університету менеджменту освіти Сіданіч І.Л. засвідчую:
Начальник відділу кадрів

